

2

UNIÓ EUROPEA

RESUM

D'acord amb les previsions de primavera elaborades per la Comissió Europea, l'any 2009 el PIB de la zona euro va caure un 4,1%. El 2010 augmentarà lleugerament un 0,9%, per créixer una mica més el 2011 fins a assolir l'1,5%. L'impacte de la crisi econòmica en els tres principals mercats turístics emissors de fluxos turístics cap a les Illes Balears —Alemanya, el Regne Unit i Espanya— mostra que Alemanya i el Regne Unit creixeran per sobre de la mitjana de la zona euro al llarg del bienni 2010-2011, mentre que per a Espanya no es preveu creixement positiu fins al 2011 amb un 0,8%, atès que el seu creixement es veu força llastrat ja que presenta la taxa d'atur més alta de la zona euro. La variació anual de la inflació presenta un augment, amb un màxim de l'1,7% el 2011. Aquest també és el cas per a Alemanya, amb un augment fins a l'1,5%; en canvi, el Regne Unit sofreix una petita davallada del 2,2% el 2009 a l'1,4% el 2011. Espanya presenta una taxa negativa el 2009 d'un -0,3%, però amb un augment previst per al 2010 i 2011 de l'1,6%. Després de les reduccions dels tipus d'interès adoptades en del darrer trimestre del 2008, el Banc Central Europeu (BCE) va decidir noves baixades durant els primers mesos del 2009, fins a situar el tipus de les operacions principals de finançament, tipus de referència, a l'1% després de la darrera reducció del maig. Els tipus d'interès de les facilitats de crèdit i de dipòsit varen seguir la mateixa evolució i es varen situar a l'1,75%.

El 2009, els informes de progrés presentats pels països varen incloure les respostes urgents i conjunturals adoptades al llarg de l'any. Aquestes respostes individuals s'englobaren de manera coordinada i d'acord amb les indicacions de la Comissió en les iniciatives comunitàries davant la crisi. D'aquesta manera, els informes de progrés del 2009 dels respectius PNR inclouen, a més de les reformes de caràcter estructural, la bateria de respostes a la crisi.

L'assignació de fons per al període 2007-2013 per a Espanya és de 35 mil milions d'euros, dels quals 26,2 mil milions d'euros es destinaran a l'objectiu «Convergència» (3,5 mil milions d'euros al Fons de Cohesió), 8,5 mil milions d'euros a l'objectiu «Competitivitat regional i ocupació», i 559 milions d'euros per a l'objectiu «Cooperació territorial europea». Andalusia, Castella-la Manxa, Extremadura, Astúries, Ceuta i Melilla, Múrcia i Galícia es troben dins l'objectiu «Convergència», mentre que la resta de CA pertanyen a l'objectiu de «Competitivitat regional i ocupació».

2.1.

INTRODUCCIÓ²⁵

El 2009 el món va continuar marcat per una crisi econòmica i financera d'una magnitud sense precedents en els darrers tres quarts de segle i que va afectar tant els ciutadans com les empreses de la Unió Europea (UE). En plena turbulència, la UE i els seus estats membres varen cooperar a fi d'adoptar mesures que continguessin la magnitud de la recessió, evitassin mals majors, estimulassin la recuperació i impedissin que la crisi es repetís. Es varen adoptar decisions polítiques per intervenir de forma massiva, i tant les institucions com els governs europeus varen injectar fons a fi d'evitar l'enfonsament de l'economia, protegir l'estalvi i limitar en la mesura que varen poder les pèrdues d'ocupació. La UE esbossà les línies generals d'un nou marc europeu de supervisió per evitar el risc de repetició de crisi i ha jugat un paper central en els debats internacionals sobre mesures preventives i sobre la manera de donar suport als països en desenvolupament més vulnerables per resistir els efectes de la crisi. Entre les principals iniciatives es poden destacar: la creació d'un fons de rescat o d'emergència per ajudar els països de l'euro que pateixin atacs especulatiu contra el seu deute sobirà, d'acord amb

25. Vegeu: *Informe general sobre la actividad de la Unión Europea 2009*. Comissió Europea, Brussel·les, gener, 2010.

l'article 122 del nou Tractat de Lisboa, que preveu ajuts en casos excepcionals; un FME o FMI d'àmbit europeu que es troba en fase de discussió; un tresor europeu o una agència europea del deute que donaria àmbit comunitari als deutes nacionals, crearia un mercat del deute de major grandària i desenvoluparia una política pressupostària anticíclica, que també es troba en fase de discussió; una agència pública de qualificació europea, reivindicada pels ministres europeus de Finances, ja que podria jutjar millor la situació econòmica d'un país europeu que les agències de qualificació o ràting de Nova York, que varen beneir com a solvents bancs en fallida, proposta que també es troba en fase de discussió; fons d'alt risc o hedge funds, que, localitzats en un 80% en la City londinenca, vehiculen uns dos bilions d'euros en Europa en moviments de capital, la qual cosa representa el 50% del total. La Comissió ja té preparada una proposta per regular-lo (COM (2009) 207 final); supervisió financera proposada per la Comissió Europea el maig del 2009 (COM (2009) 252 final), que preveu tres autoritats reguladores dels mercats financers (banca, assegurances i mercats) sota la tutela del Sistema Europeu de Supervisors Financers i un Consell Europeu de Risc Sistèmic, que amb un enfocament macro detecti a temps la formació de bombolles especulatives; la taxa Tobin, per taxar les transaccions financeres internacionals a molt curt termini per tal d'evitar els moviments especulatiu, amb contrapartides per finançar desastres naturals, la pobresa, etc., que també es troba en fase de discussió.

L'impacte del canvi climàtic cada vegada és més una realitat al món. Amb més freqüèn-

cia sofrim perturbacions en l'agricultura, el transport, el subministrament d'aigua i el turisme. Els nivells del mar augmenten i els incendis forestals, les inundacions i les sequeres es manifesten amb més intensitat. Europa també ha de fer front a una demanda global d'energia més gran i a influències canviants en matèria de subministrament energètic.

Així, el 2009 va entrar en vigor un paquet sobre canvi climàtic i energia ambiciós després d'un acord de principi dels dirigents de la UE a final del 2008. Des de principi d'any, diversos estats membres han sofert interrupcions en el subministrament de gas, la UE ha treballat per millorar la seguretat i l'eficiència energètiques, i el mercat interior de l'energia de la UE ha cobrat nou dinamisme mitjançant una sèrie de reformes. En aquest sentit, la UE respon amb eficàcia al canvi climàtic, ja que la UE ha adoptat iniciatives durant tot l'any per reduir les emissions i estalviar energia i, al seu torn, ha posat l'accent en la necessitat d'una estratègia internacional eficaç que inclogui, de forma prioritària, el suport a accions en els països en desenvolupament.

La UE disposa d'una gran influència internacional, ja que té un gran poder econòmic: disposa del mercat més gran i és el major exportador mundial de béns manufacturats i serveis i és el major inversor, atès que manté relacions comercials amb tot el món i és un dels principals donants d'ajut internacional. Aquesta influència es deixa notar en la seva política d'ampliació, en les negociacions internacionals sobre la lluita contra el canvi climàtic i en l'estratègia de recuperació de la crisi econòmica i financera internacional.

L'any 2009 va ser l'any en el qual la Unió Europea (UE) es va renovar en termes institucionals i en objectius fixats per a les seves activitats. Durant l'any, es va produir un intens debat sobre el llarg procés de ratificació del Tractat de Lisboa, amb un referèndum crucial a Irlanda i diversos reptes d'última hora en altres estats membres. L'elecció d'un nou Parlament Europeu va ser un esdeveniment important d'escala europea. S'ha donat molta importància a la designació del nou president de la Comissió i de la nova Comissió, així com a l'elecció del president del Consell Europeu i el doble paper de l'alt representant de la UE per a Assumptes Exteriors i Política de Seguretat i vicepresident de la Comissió.

Durant l'any, les institucions de la Unió varen prendre noves mesures per fer notar molt més els interessos i les ambicions dels seus ciutadans i dels estats membres, mitjançant la simplificació de la legislació existent, analitzant més en profunditat la justificació per a la nova legislació i facilitant una informació més fàcil i coherent sobre el funcionament de la UE.

La Unió ha continuat desenvolupant el seu mercat interior i les llibertats que encarna. Ha fet més fàcil i segur que les persones i els béns es desplacin per Europa. També ha actuat com a òrgan de vigilància dels consumidors, protegint els interessos dels ciutadans en relació amb la banca, la seguretat dels productes i els seus drets com a consumidors. Ha ajudat a tenir una major eficiència en el sector primari i ha garantit una visió global de les polítiques relacionades amb els seus mars i oceans. Els seus reglaments i els seus programes han ofert les oportunitats de les tecnologies avança-

des als ciutadans i han reforçat la competitivitat d'Europa. Al mateix temps, la Unió Europea ha introduït nous programes i ha pres mesures concretes per lluitar contra la delinqüència i el terrorisme, per aportar una major certesa als assumptes jurídics transfronterers i per gestionar la migració i l'asil respectant els drets humans. S'han tingut en compte els interessos de la societat en àmbits que van des del permís de maternitat fins als drets dels treballadors.

2.2.

PERSPECTIVES ECONÒMIQUES (ZONA EURO)

D'acord amb les previsions de primavera de 2010 elaborades per la Comissió Europea, el PIB de la zona euro augmentarà lleugerament un 0,9% aquest any, per créixer una mica més el 2011 fins a assolir l'1,5%. L'impacte de la crisi econòmica en els tres principals mercats turístics emissors de fluxos turístics cap a les Illes Balears —Alemanya, el Regne Unit i Espanya— mostra que Alemanya i el Regne Unit creixeran per sobre de la mitjana de la zona euro al llarg del bienni 2010-2011, mentre que per a Espanya no es preveu creixement positiu fins al 2011 amb un 0,8%, ja que el seu creixement es veu força llustrat perquè presenta la taxa d'atur més alta de la zona euro. (Vegeu el quadre AI-6.)

D'acord amb els principals indicadors macroeconòmics de l'evolució de la situació econòmica internacional elaborats per la Comissió Europea, començarem primer per fer l'anàlisi en relació amb els indica-

dors relatius a la demanda interna: consum i inversió. Seguidament, s'analitza el comportament del sector exterior: saldo de la balança per operacions corrents amb la resta del món. A continuació, passam a comentar els dos indicadors de mercat de treball: ocupats i aturats. Finalment, es comenten els tres principals indicadors de convergència i polítiques d'estabilitat, que són els preus, la necessitat de finançament de les administracions públiques (-) (dèficit públic) o capacitat (+) (superàvit fiscal), i el deute públic com a percentatge del PIB.

En el marc del consum privat se segueix el mateix perfil que el PIB, amb un quasi estancament el 2010 del 0,1%, i una recuperació de l'1,1% el 2011. Les previsions per a Alemanya i el Regne Unit són millors, especialment per al Regne Unit, però no per a Espanya, ja que el creixement no repunta fins al 0,1% el 2011.

La inversió en capital fix en béns d'equip es veu especialment afectada per la crisi econòmica i la restricció creditícia, amb unes estimacions negatives de creixement a la zona euro del -0,7% el 2010, però amb una recuperació del 3,1% el 2011. Cal destacar que la recuperació de la inversió ja s'inicià el 2010 per a Alemanya, mentre que per a Espanya i el Regne Unit es retarda fins el 2011.

La balança per a operacions corrents presenta un dèficit a l'entorn del 0,4% del PIB. Per als grans països de la zona euro, Alemanya és l'únic que presenta un superàvit significatiu per a operacions corrents al llarg del trienni 2009-2011. El Regne Unit presenta taxes negatives i creixents fins a assolir l'-1,7% el 2011, i destaca en

el cas d'Espanya, que al llarg de l'any 2009 el seu dèficit s'ha reduït a la meitat amb una taxa del -5,1%, que és un dels ajustos del sector exterior més importants del conjunt de països de la zona euro, amb una reducció addicional de mig punt per al 2010 i d'una dècima el 2011.

En relació amb l'ocupació, es calcula que aquest any l'ocupació es reduirà entorn del -2,1%, i un -1,0% més el 2010, per repuntar una dècima el 2011. Alemanya no mostra recuperació de l'ocupació al llarg del bienni 2010-2011. El Regne Unit presenta una situació negativa de l'ocupació, però el 2011 es preveu un augment del 0,7%. Espanya, juntament amb Irlanda, és el país de la zona euro que presenta la pèrdua més forta d'ocupació, amb taxes negatives del -6,7%, el -2,5% i el -0,1% al llarg del trienni 2009-2011.

Pel que fa a la taxa mitjana d'atur, també presenta un perfil creixent a la zona euro, amb taxes del 9,4% el 2009, del 10,3% el 2010 i del 10,4% el 2011. En el cas d'Espanya, l'estimació de l'atur també és la pitjor del conjunt de la zona euro, amb un màxim del 19,8% el 2011. L'evolució de la desocupació a Alemanya s'estabilitza amb taxes del 7,5% el 2009 i del 7,8% el 2010 i el 2011; i en el cas del Regne Unit, les estimacions són per l'estil d'Alemanya amb una lleugera estabilitat entorn del 7,4% per a l'any 2011.

La variació anual de la inflació presenta un augment, amb un màxim de l'1,7% el 2011. Aquest també és el cas per a Alemanya, amb un augment fins a l'1,5%; en canvi, el Regne Unit sofreix una petita davallada del 2,2% el 2009 a l'1,4% el 2011.

Espanya presenta una taxa negativa el 2009 d'un -0,3%, però amb un augment previst per al 2010 i 2011 de l'1,6%.

La crisi econòmica ha provocat un esclat generalitzat de dèficits públics creixent provocats per les polítiques fiscals expansives d'estímul a la inversió privada, per la qual cosa s'han hagut d'augmentar les necessitats de finançament de les administracions públiques. Així, a la zona euro l'evolució és del -6,3% el 2009, del -6,6% el 2010 i del -6,1% el 2011. La situació d'Alemanya també és de creixement del dèficit amb un -3,3% el 2009, el -5,0% el 2010 i -4,7% el 2011. El Regne Unit presenta un dèficit molt significatiu: -11,5% el 2009, i -12,0% i -10,0% el 2010 i 2011. Espanya també està en situació de dèficit significativa, però no tant com el Regne Unit, ja que la seva evolució prevista sempre se situa en taxes inferiors els tres anys amb un -11,2%, -9,8% i -8,8% respectivament.

En relació amb l'endeutament públic, cal referir-se a la dificultat que la crisi planteja per complir amb els criteris de Maastricht, que estableixen que no pot superar-se el 60% del PIB. Així, la zona euro no s'hi ajusta, ja que mostra un 78,7% del PIB el 2009, amb una tendència lleugera a l'augment segons les previsions del 2010 (84,7%) i 2011 (88,5%). Dins aquest àmbit, Alemanya no compleix el criteri al llarg del trienni 2009-2011, amb taxes del 73,2%, 78,8% i 81,6% respectivament. El Regne Unit tampoc no el compleix, amb un 68,4% el 2009, un 79,1% i un 86,9% el

2010 i 2011. Espanya presenta un deute públic del 53,2% el 2009, del 64,9% el 2010 i preveu superar el 72,5% el 2011, que és un dels més baixos dels grans països de la zona euro i que representa un dels seus punts forts per encarar l'actual situació de majors dificultats econòmiques.

2.3.

LA POLÍTICA ECONÒMICA I MONETÀRIA²⁶

En aquest apartat ens centram en els programes nacionals de reformes i en l'anàlisi de la política monetària i l'evolució de l'euro.

2.3.1. ELS PROGRAMES NACIONALS DE REFORMA EN EL CONTEXT DE CRISI

El 2009, els informes de progrés presentats pels països varen incloure les respostes urgents i conjunturals adoptades per afrontar la crisi econòmica internacional al llarg de l'any. Aquestes respostes individuals s'englobaren de manera coordinada i, d'acord amb les indicacions de la Comissió,²⁷ en les iniciatives comunitàries davant la crisi. D'aquesta manera, els informes de progrés de 2009 dels respectius PNR inclouen, a més de les reformes de caràcter estructural, la bateria de respostes a la crisi.

En referència amb les mesures adoptades a curt termini, la Comissió ha conclòs que, en

26. Breu resum de la Memòria del CES d'Espanya, pàg. 80-117.

27. *Aplicació de les reformes estructurals de l'Estratègia de Lisboa en el context del Pla Europeu de Recuperació Econòmica. Avaluacions anuals per països*, COM (2009) 34 final, vol. I.

general, s'ha trobat una resposta política coherent i apropiada que suavitza els efectes més negatius de la crisi econòmica i contribueix a les reformes estructurals a mitjà i llarg termini. Pel que fa a l'àmbit de l'ocupació, molts d'estats membres han respost amb mesures similars a problemes i necessitats estructurals dels mercats de treball, en particular amb el manteniment de l'ocupació, la millora de l'ajustament entre l'oferta i la demanda i les transicions, la seguretat dels ingressos, l'actualització de competències i la promoció de mercats de treball inclusius.

A Espanya, el Govern va presentar a l'octubre el seu informe de progrés de l'any 2009, en el qual es deia que s'havien atès les recomanacions de la Comissió sobre l'informe de l'any anterior. Aquestes recomanacions s'havien centrat en diferents àmbits: el mercat de treball, l'educació i les polítiques regionals. (Vegeu el quadre AI-7.)

Quant al mercat de treball, es varen adoptar un conjunt de mesures per impulsar les transicions cap a l'ocupació, incrementant la mobilitat i reduint els períodes de desocupació, mentre que pel que fa a l'educació, els esforços es varen centrar a reduir el fracàs escolar i l'abandonament escolar prematur. També es dugueren a terme diferents mesures per mantenir i fomentar l'ocupació i el suport a les persones desocupades.

En conjunt, la valoració de l'informe de progrés corresponent al 2009 per part dels interlocutors socials ha estat marcada per la crisi econòmica, i assenjala que, en relació amb els informes d'anys previs, aquest s'emmarcava en un context de recessió econòmica.

2.3.2. ANÀLISI DE LA POLÍTICA MONETÀRIA I L'EVOLUCIÓ DE L'EURO

La política monetària de la zona euro es va enfrontar durant el 2009 a diferents reptes, a conseqüència de la crisi financera mundial, principalment en termes del funcionament normal dels mercats interbancaris. Es varen dur a terme mesures excepcionals amb la finalitat d'assegurar una provisió adequada de la liquiditat en el mercat. Els bancs centrals es varen veure obligats a adquirir un major protagonisme i a prendre decisions no convencionals, més enllà de les variacions dels tipus d'interès, ja que la política agressiva de reducció d'aquests va ser insuficient per reactivar el funcionament normal dels mercats.

Després de les reduccions dels tipus d'interès adoptades en del darrer trimestre del 2008, el Banc Central Europeu (BCE) va decidir noves baixades durant els primers mesos del 2009, fins a situar el tipus de les operacions principals de finançament, tipus de referència, a l'1% després de la darrera reducció del maig, fet que va suposar una reducció de 325 punts bàsics des de la baixada inicial d'octubre. Els tipus d'interès de les facilitats de crèdit i de dipòsit varen seguir la mateixa evolució i se situaren a l'1,75%.

No obstant això, la reducció continuada dels tipus d'interès semblava no tenir impacte suficient per assegurar l'accés a la liquiditat i estimular la demanda, la qual cosa fins i tot feia pensar en una pèrdua d'eficàcia de la política monetària via tipus d'interès.

Davant aquesta situació, els bancs centrals es varen veure obligats a prendre

mesures no convencionals, i reforçar i ampliar els mecanismes de subministraments de liquiditat a les entitats financeres. Aquestes mesures han estat molt nombroses, sobretot en els casos dels EUA i Anglaterra. Pel que fa al BCE, inicialment no varen ser necessàries, però al setembre del 2008 va adoptar les primeres mesures d'expansió per mantenir un subministrament adequat a la liquiditat i minimitzar la volatilitat dels tipus d'interès del mercat interbancari.

L'Eurosistema va passar de limitar-se a proveir la liquiditat neta demandada per les entitats financeres i deixar que fos el mercat el que redistribuís els fons entre elles, a un altre sistema amb el qual inicialment cobrien les necessitats brutes de liquiditat davant la desconfiança de les entitats, ja que es podia recórrer al mercat per cobrir els desajustaments entre ingressos i pagaments i, posteriorment, es retirava la diferència entre allò injectat i les necessitats netes com a resultat de les operacions fetes.

El maig de 2009, el BCE va decidir dues noves mesures no convencionals: tres noves operacions de finançament suplementàries a més llarg termini, amb venciment a dotze mesos i l'adquisició per valor de 60.000 milions d'euros de bons garantits per l'Eurosistema. També es va decidir admetre com a entitat de contrapartida en les operacions de política monetària el Banc Europeu d'Inversions.

Com a conseqüència de totes aquestes decisions, el BCE ja va incrementar substancialment el 2008 la liquiditat proporcionada en les seves operacions entorn de

400.000 milions d'euros mitjançant el mecanisme de subhastes. Aquesta quantitat va arribar a duplicar-se el gener de 2009 i va arribar als 832.755 milions d'euros. A mesura que passaven els mesos i se superava la fase més aguda de la crisi financera, les demandes de liquiditat es varen anar reduint, fet que va suposar una retirada significativa i generalitzada del subministrament de liquiditat a les entitats, que també ha suposat una reducció del balanç del BCE respecte dels nivells de principi d'any.

Les decisions de política monetària adoptades al llarg de l'any han tingut un efecte immediat ja que han garantit la provisió de liquiditat al mercat. Però més enllà d'aquest, l'impacte directe sobre l'economia real es deriva del trasllat de la major liquiditat a la disponibilitat de crèdit per part de famílies i empreses. Mentre que s'ha aconseguit el primer dels objectius i els mercats monetaris i financers s'han anat normalitzant paulatinament, els efectes sobre el crèdit en el sector privat no han estat tan evidents.

Pel que fa als mercats de valors, si bé durant els dos primers mesos de l'any es registraren pèrdues elevades en línia amb la trajectòria de l'any anterior, a partir de març del 2009 es va iniciar un comportament més expansiu reflectit en l'evolució més positiva dels índexs principals. En acabar l'any, els índexs IBEX-35 i EuroStoxx 50 a Europa es varen revalorar en relació amb el 2008, un 30% i un 21% respectivament, magnituds que fins i tot arriben al 75% i al 64%, si s'exclouen les pèrdues dels dos primers mesos de l'any.

2.4.

LA POLÍTICA REGIONAL²⁸

La UE comprèn 27 estats i 271 regions, entre les quals encara hi ha grans disparitats econòmiques i socials. La política regional europea o política de cohesió és l'estri que la UE té per lluitar contra aquestes desigualtats, ja que es considera que les forces del mercat per si soles no tenen capacitat suficient per resoldre aquests problemes de cohesió territorial i social.

La política regional europea ha passat per diferents etapes a resultes de les diferents ampliacions que han anat agreujant la problemàtica de les disparitats regionals en renda, ocupació, productivitat i competitivitat interregional. A partir de 1975, com a conseqüència de la primera ampliació amb l'entrada del Regne Unit, Irlanda i Dinamarca, es varen incrementar les disparitats regionals. La resposta va ser la creació de la primera generació de polítiques regionals europees amb el FEDER, per promoure el creixement i la convergència regional. Amb la segona ampliació de Grècia, Espanya i Portugal, la política regional europea passà a convertir-se en una prioritat de l'agenda política de la UE. A partir del 1989, es du a terme una reforma profunda del FEDER i dels altres fons estructurals, i especialment se n'amplia la dotació. Les reformes posteriors de 1993 i 1999 serveixen per crear el Fons de Cohesió (1994) i millorar l'eficàcia de les intervencions. Les darreres modificacions afecten l'actual període de programació 2007-2013, amb la introducció de

canvis dràstics en la distribució regional dels fons estructurals, l'existència d'un major ajut a les iniciatives empresarials en detriment de les inversions en infraestructures i el foment del capital humà i l'R+D+i. Avui en dia, la política regional europea representa més d'un terç del pressupost total de la UE.

Al llarg del període 2000-2006, la política regional ha disposat de 213 mil milions d'euros, dels quals 195 mil milions d'euros s'han destinat als fons estructurals —Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER), Fons Social Europeu (FSE), Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrària - Secció d'Orientació (FEOGA-Orientació), Instrument Financer d'Orientació de la Pesca (IFOP)—, i 18 mil milions d'euros al Fons de Cohesió (FC). Espanya ha rebut en total 42,9 mil milions d'euros, fet que col·loca Espanya com a primer país receptor, seguida d'Itàlia i d'Alemanya, mentre que en termes per càpita ha estat el tercer després de Grècia i Portugal. Els fons acumulats han representat per a Espanya l'1,4% del seu PIB i entorn del 3% de la seva inversió total.

El quadre A1-8 mostra les assignacions estructurals dels fons estructurals 2000-2006 per CA, en el qual es pot comprovar que les Illes Balears varen rebre en total 192 milions d'euros, la qual cosa suposa uns ajuts per càpita de 30,3 euros per habitant que la situen en penúltima posició per CA, mentre que Madrid se situa en darrera posició, amb 29,8 euros per càpita.

28. Vegeu: José Villaverde i Adolfo Maza: «Los fondos estructurales europeos y la convergencia de las regiones españolas: 2000-2006», *Papeles de Economía Española*, núm. 123, 2010, pàg. 2-15.

L'anàlisi per a Espanya de la política regional europea al llarg del període 2000-2006 mostra l'evidència empírica que aquesta política ha servit per generar riquesa i ocupació, però no per tancar la bretxa entre regions desenvolupades i menys desenvolupades, ja que les disparitats regionals s'han mantingut inalterables. Entre altres raons, s'addueix que les regions objectiu 1 (aquelles amb un PIB per càpita inferior al 75% del de la UE) no han modificat la seva estructura productiva massa esbiaixada cap a la construcció i els serveis de mercat de baix contingut tecnològic i baixa productivitat. Per contra, la inversió en R+D+I només ha suposat el 15% del total dels ajuts procedents de la UE, però, a més a més, s'ha distribuït de forma equitativa entre les regions objectiu 1 i la resta de regions, quan la distribució d'aquests fons per al període 1994-1999 varen suposar quatre vegades més per a les regions menys desenvolupades. Addicionalment, els fons destinats a formació i capital humà han retrocedit, per la qual cosa s'ha produït un retrocés en els resultats obtinguts respecte de la programació 1994-1999. Així, el 1995 hi havia un 2,5% dels treballadors sense estudis o amb estudis primaris. El

2002, aquest percentatge s'havia reduït a un 1,35%, però el 2006 aquest percentatge s'ha tornat a disparar fins a un 7%, amb dues CA (les Balears i les Canàries) per sobre del 20%.

L'assignació de fons per al període 2007-2013 per a Espanya és de 35 mil milions d'euros, dels quals 26,2 mil milions d'euros es destinaran a l'objectiu «Convergència» (3,5 mil milions d'euros al Fons de Cohesió), 8,5 mil milions d'euros a l'objectiu «Competitivitat regional i ocupació» i 59 milions d'euros per a l'objectiu «Cooperació territorial europea».²⁹ Andalusia, Castella-la Manxa, Extremadura, Astúries, Ceuta i Melilla, Múrcia i Galícia es troben dins l'objectiu «Convergència», mentre que la resta de CA pertanyen a l'objectiu de «Competitivitat regional i ocupació».

Les principals xifres clau d'aquestes inversions per a Espanya són: 12.000 milions d'euros per a R+D+I, 7.500 milions d'euros per a infraestructures del transport, 4.000 milions d'euros per a la gestió i la distribució de l'aigua i el tractament d'aigües residuals i 3.600 milions d'euros per incorporar i mantenir més persones en el mercat de treball.

29. L'objectiu «Convergència» s'aplica a 99 regions amb un PIB per càpita inferior al 75% de la mitjana de la UE-27, que representen el 35% de la població de la UE-27. L'objectiu de «Competitivitat Regional i Ocupació» s'aplica a la resta de regions (172), que representen el 65% de la població de la UE-27. El fons de Cooperació Territorial Europea es financen via FEDER, motiven la cooperació eurorregional i inclouen un mínim d'un 15% de cofinançament per part de cada estat membre participant.